

HVMAN

DURF TE DENKEN

BELEIDSPLAN 2016 – 2020

Vereniging Investeer in Human
Weteringschans 259
1017 XJ Amsterdam

INHOUDSOPGAVE

Richtsnoer	3
Leeswijzer	5
Humans DNA	5
De humanistische stroming	6
Toegevoegde waarde programma-aanbod	12
De vereniging	23
De organisatie	26

Bijlagen

1. Statuten Vereniging Investeer in Human
2. Humanistisch Verbond: intentieverklaring Boris van der Ham
3. Humanistische Alliantie: intentieverklaring Hans Alma
4. VPRO: intentieverklaring HUMAN
5. VPRO: beschrijving beheersprocessen en financiële en administratieve organisatie.

RICHTSNOER

The winning film tackled a tough subject with a great deal of humanity and tenderness. What could have been a grim journey was made uplifting and inspirational, partly through the skill of the filmmakers and partly because of the unquenchable courage displayed by the characters in the film.

This was a brave piece of work, made with patience and respect for its subjects, and even though it was sometimes highly emotional it was also leavened with humour. In short, it is one of those rare films that can make an audience laugh and cry.

The film is very well crafted and demonstrates that the filmmakers have a great understanding that in dealing with matters of life and death there is a need to have an engaging narrative. The jury was unanimous in selecting 'Awake in a Bad Dream' as the best Dutch film of IDFA 2013.

Met dit juryrapport won de Human-documentaire *Wakker in een Boze Droom* van Petra en Peter Lataster eind november 2013, tijdens 's werelds grootste en belangrijkste documentaire-festival, de prijs voor de beste Nederlandse documentaire. Minstens zo eervol was de publiekswaardering. Meer dan 300 internationale documentaires programmeerde het IDFA. *Wakker in een Boze Droom* eindigde bij de Publiekprijs op de tweede plaats.

In veel opzichten zou het juryrapport richtsnoer kunnen zijn voor de programma's waarmee Human ook in de concessieperiode 2016-2020 wil bijdragen aan de publieke omroep.

Humanity, tenderness, uplifting, inspirational, skill, courage, brave, emotional, humour, well crafted, matters of life and death, engaging narrative. Wat zouden we meer willen?

Al ruim twintig jaar maken Petra en Peter Lataster documentaires, op een enkele uitzondering na, exclusief voor en met Human. Hun werk hoort bij uitstek bij de publieke omroep, bij uitstek bij een humanistische omroep. In documentaires als *Wakker in een Boze Droom* volgt Human, bij voorkeur in een proces van jaren, het dagelijks bestaan van gewone Nederlanders, die het zonder God of goden moeten doen. Hoe slagen zij erin te leven met de onzekerheden van het bestaan? In het leven van de protagonisten van de documentaires staan door persoonlijke en maatschappelijke ontwikkelingen humanistische waarden als autonomie en verbondenheid, weerbaarheid en veerkracht onder spanning. 'Zelf denken, samen leven', dat motto moeten zij in praktijk zien te brengen.

Documentaires, zoals Peter en Petra Lataster die maken, kennen naast programmatische kwaliteit een substantieel bereik en een aantoonbare maatschappelijke en persoonlijke impact. Deze impact staat of valt met uitzending via de platforms van de publieke omroep. Human ziet uitzending daarbij niet als het eindpunt van de ontwikkeling van het programma, maar eerder als het begin. Naast actieve verspreiding via internet volgt er stevast een grote hoeveelheid vertoningen in het land via ons netwerk van humanistische en andere organisaties.

Onderdeel van de research van een film als *Wakker in een Boze Droom* is het leggen van verbindingen met maatschappelijke en educatieve instellingen, die werkzaam zijn op het terrein van het thema van de documentaire. Ook door de samenwerking met deze netwerken beperkt een Human-programma zich niet tot een een- of tweemaalige uitzending en archivering via uitzendggemist.nl. Het leidt tot een duurzame investering van publiek geld,

met vergroting van bereik en impact als gevolg. Financiering van deze *outreach* geschiedt daarbij door de instellingen zelf.

Deze werkwijze is een voorbeeld van de *return on society*, die in onze opvatting een wezenskenmerk van ieder aanbod van de publieke omroep zou moeten zijn. Wij zijn ervan overtuigd dat dit netwerkmodel de komende jaren versterkt moet worden om de grote waarde van de publieke omroep voor het publieke domein veilig te stellen. Human ziet hier in de komende concessieperiode een onderscheidende en vernieuwende rol voor zich weggelegd.

Samenwerking met maatschappelijke instellingen en media is daarbij voor ons essentieel. In het bijzonder zoeken wij aansluiting bij onderwijsorganisaties, niet voor niets een beleidsterrein, dat valt onder hetzelfde ministerie als de publieke omroep.

De traditie van het humanisme en die van een overheid die investeert in onderwijs, cultuur en media kruisen elkaar bij het belang dat aan *Bildung* wordt gehecht. Onze huidige samenleving laat de urgentie van revitalisering van dit begrip duidelijk zien. Human stelt zich ten doel om door te informeren en te inspireren bij te dragen aan de *Bildung* van ons publiek, zodat zij als actieve burgers kunnen participeren in de samenleving.

Met deze missie, zoals geconcretiseerd door documentaires als *Wakker in een Boze Droom*, zal de Vereniging Investeer in Human (vanaf hier kortweg Human), als vertegenwoordiger van het voor Nederland kenmerkende humanisme, vernieuwende impulsen kunnen geven aan kwaliteit, bereik en impact van het grote goed dat de publieke omroep in onze ogen voor de ontwikkeling van onze samenleving is.

Leeswijzer

In dit beleidsplan besteden wij eerst aandacht aan het belang van het humanisme als constituerende stroming in de Nederlandse samenleving. Daarna beschrijven we vanuit welke visie Human inhoud geeft aan de vertegenwoordiging van het brede humanisme in het publieke bestel. Vervolgens lichten we de toegevoegde waarde van de programma's toe voor het aanbod van de publieke omroep. We vervolgen met een beschrijving van de vernieuwende wijze waarop Human zich als omroepvereniging organiseert en hoe de organisatie de programmering versterkt. Tot slot beschrijven we hoe Human voldoet aan de formele vereisten, die aan een omroepvereniging worden gesteld.

Uitgangspunt van het plan is een beknopte weergave van 'Humans DNA'.

Humans DNA

Zelf denken, samen leven.

Human is de enige Nederlandse publieke omroep, die de ongeveer 23 procent van de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder vertegenwoordigt, die het humanisme en de daarbij behorende kernwaarden van groot belang vindt. Human biedt een podium aan hun seculier levensbeschouwelijke perspectief.

Kernwaarden zijn zelfbeschikking, verantwoordelijkheid, inlevingsvermogen, verdraagzaamheid, rechtvaardigheid, ruimdenkendheid en openheid.

In crossmediale programma's, waarin ieder platform zijn eigen rol heeft, beoogt Human vanuit zijn levensbeschouwing bij te dragen aan *Bildung*: de persoonlijkheidsvorming en het verwerven van het vermogen van het individu om weerbaar en veerkrachtig actief te participeren in de samenleving. Zelf denken, samen leven.

Human is de omroep, die vanuit filosofische en psychologische benaderingen kennis overdraagt en persoonlijke levensvragen en maatschappelijke vraagstukken onderzoekt. De journalistieke en verhalende programma's zijn altijd toegankelijk. Diepgang en lichtvoetigheid sluiten elkaar daarbij niet uit.

De omroep richt zich op alle publieksgroepen, met bijzondere aandacht voor jonge Nederlanders en actieve burgers.

Human maakt zijn programma's nooit alleen. Niet een mediaorganisatie is het doel, maar een mediabeweging. De omroep is daartoe vormgegeven als een innovatief netwerk. Hij ontwikkelt zijn programma's altijd in permanente wisselwerking met zijn leden, experts en geïnteresseerd publiek en is ingebed in samenwerkingsverbanden met de humanistische beweging, verwante maatschappelijke instellingen, educatieve organisaties en media. Via dit netwerk laat Human de publieke investering in zijn programma's renderen door strategieën te ontwikkelen die rondom en na uitzending langdurig bereik en impact vergroten.

Human beperkt zich tot vier genres, die bij uitstek geschikt zijn om zijn doelen te verwezenlijken: filosofische en psychologische programma's, onderzoeksjournalistiek, documentaire en drama. Het humanisme is bij ieder programma het levensbeschouwelijke ijkpunt. Een hoge journalistieke en artistieke kwaliteit is kenmerk van ieder programma. Human levert zo ook een toegevoegde waarde aan juist die genres die de onderscheidendheid van de publieke omroep vergroten.

DE HUMANISTISCHE STROMING

Het principe van externe pluriformiteit is een bijzondere eigenschap van de organisatie van de Nederlandse Publieke Omroep (NPO). Deze bestaat hierdoor uit een palet aan verenigingen die kenmerkende maatschappelijke en levensbeschouwelijke stromingen vertegenwoordigen. Zo zijn er bijvoorbeeld een zelfstandige én een fusie-omroep die op verschillende wijze vanuit een christelijke levensbeschouwing vormgeven aan hun programmatische bijdrage aan de publieke omroep. In een land, waarin tussen de 45 en 50 procent van de bevolking een seculiere levensbeschouwing aanhangt, dient - wil er recht worden gedaan aan het uitgangspunt van externe pluriformiteit - ook plaats gegarandeerd te zijn voor omroepen die vanuit een expliciet seculiere levensbeschouwing programma's maken en die een daarmee samenhangende stroming daadwerkelijk en aantoonbaar vertegenwoordigen.

Binnen de groep Nederlanders die een seculiere levensbeschouwing aanhangen, neemt het humanisme een belangrijke plaats in. Het feit dat het Commissariaat voor de Media (CvdM) bij de zendtijdtoewijzing voor de concessieperiode 2010-2015 het humanisme, evenals de islam, indeelde bij de grootte-klasse bestemd voor levensbeschouwingen met een aanhang met daadwerkelijke affiniteit van tussen de 500.000 en 2 miljoen Nederlanders, getuigt hiervan.

Verankering

Is de islam in Nederland in zijn huidige omvang relatief nieuw, het humanisme daarentegen is sinds de Renaissance verankerd in onze samenleving en cultuur als een constituerende hoofdstroming voor de levensbeschouwelijke, sociale en culturele inrichting van Nederland.

Desiderius Erasmus en Dirck Volkertsz. Coornhert waren in de zestiende eeuw de grondleggers van het Nederlandse humanisme. Hun invloed op de culturele, sociale en staatsrechtelijke vorming van Nederland doet zich tot de dag van vandaag gelden.

Vrijwel onmiddellijk openbaarde zich een onderscheidend kenmerk van het humanisme. In tegenstelling tot de twee andere, reformatorische stromingen van die tijd, het calvinisme en het lutheranisme, werd geen institutionele bedding gezocht. Humanisten bleven gewoon lid van de katholieke kerk, werden dat van de protestantse of hielden zich afzijdig. Aan schisma's hadden ze geen behoefte. Hun levensbeschouwing was voor hen een persoonlijke keuze, een individuele daad.

Een eeuw later ontwikkelde Baruch Spinoza in de voetsporen van Erasmus en Coornhert een nieuwe morele orde op seculiere basis. Spinoza stelde dat een moraal heel goed vanuit de mens zelf ontwikkeld kan worden. Hij maakte de weg vrij voor de radicale Verlichting van de achttiende eeuw met kernwaarden als *democratie, gelijkheid, individuele vrijheid, vrijheid van meningsuiting, persvrijheid en het verwerpen van hiërarchie*.

Sapere aude werd, naar Immanuel Kant, het adagium van de Verlichting: *Durf te denken*, heb de moed je van je eigen verstand te bedienen. Kant concludeerde dat 'verlichting' betekent dat mensen zich met behulp van de rede uit hun zelf opgelegde onwetendheid moeten trekken en dat er moed voor nodig is om de rede toe te passen.

Met de Verlichting wordt een proces van secularisering ingezet. Het zoeken naar kennis door wetenschap wordt steeds meer gerespecteerd. Nieuwe samenlevingsvormen met kernbegrippen als rechtvaardigheid, democratie en mensenrechten worden onderzocht.

Het duurt tot in de twintigste eeuw voordat het humanisme de formele erkenning krijgt die het verdient voor haar bijdrage aan de Nederlandse samenleving. In 1981 werd uiteindelijk de gelijkberechtiging van het humanisme als levensbeschouwing in de grondwet verankerd.

Representatieve vertegenwoordiging

Sinds zijn oprichting in 1946 geldt het Humanistisch Verbond (HV) in het Nederlandse publieke domein als de vertegenwoordiger bij uitstek van het humanisme. Het HV is dan ook voor overheid en maatschappelijke organisaties namens het humanisme gespreks- en samenwerkingspartner op tal van terreinen. Daarbij is in de publieke opinie en in contacten met de overheid steeds aangenomen dat de aanhang en het belang van het humanisme vele malen groter zijn dan het ledenbestand van het HV doet veronderstellen. De staatscommissie 'Overheid, Godsdienst en Levensovertuiging', onder voorzitterschap van de latere minister van Justitie Hirsch Ballin, legde dit reeds vast in haar rapport in 1988.

Er zijn in Nederland, naast het HV, tal van organisaties en instellingen die in het humanisme hun grondslag vinden. Ze hebben zich in 2001 verenigd in de Humanistische Alliantie, een koepel van 44 organisaties, werkzaam op vele terreinen: zorg, onderwijs, wetenschap, sport, religie en levensbeschouwing, ontwikkelingssamenwerking e.a.

De aanvraag van Human om erkend te worden als aspirant-omroep wordt, middels in de bijlage opgenomen brieven, ondersteund door het HV en de Humanistische Alliantie.

De steun van HV en Humanistische Alliantie maakt Human bij erkenning als aspirant-omroep tot de representatieve vertegenwoordiger van de humanistische stroming in de publieke omroep.

23 procent

Geconstateerd is dat humanisten – zonder twijfel als gevolg van hun levensovertuiging – niet geneigd zijn hun humanisme te etaleren en evenmin om lid te worden van genootschappen en verenigingen van humanisten. De eerder vermelde zendtijdtoewijzing door het CvdM is mede op deze aanname gebaseerd.

De afgelopen jaren is er door meerdere instanties en via diverse methodieken onderzoek verricht waarin de kwantitatieve en kwalitatieve aanhang van het brede humanisme in Nederland in kaart werd gebracht. De resultaten zijn in veel opzichten verschillend, maar vertonen tegelijkertijd een zekere convergentie die ook standhoudt bij het meest recente onderzoek dat in 2013 in opdracht van het HV verricht werd door Newcom Research & Consultancy.

In deze onderzoeken onder de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder wordt onderscheid gemaakt tussen mensen die zichzelf definiëren als humanist (groep A), en mensen die de kernwaarden van het humanisme zeer belangrijk vinden en het humanisme zeer aansprekend (groep B).

ONDERZOEK	GROEP A	GROEP B
Verweij - Jonker Instituut 2004	6%	17%
WRR 2006	12%	16%
Motivaction 2008	5%	11%
Newcom 2013	6%	17%

Als we uitgaan van het laatste onderzoek, dan bestaat groep A uit circa 618.000-960.000 Nederlanders en groep B uit circa 1.973.000-2.499.000 Nederlanders.

Deze percentages maken het humanisme qua omvang in feite tot de tweede levensbeschouwing in Nederland, na het christendom.

Human zal in de concessieperiode 2016-2020 voor beide in de onderzoeken vastgestelde groepen de herkenbare en expliciete vertegenwoordiger zijn van de brede humanistische stroming binnen de publieke omroep. Daarbij wordt voortgebouwd op de erfenis die de huidige 2.42-omroep nalaat.

Uit het recente rapport van Newcom Research & Consultancy blijkt, dat de programma's die Human via de publieke omroep uitzendt voor deze twee groepen, maar ook voor mensen die in mindere mate of zelfs geen affiniteit met het humanisme hebben, tot de meest gebruikte bronnen behoren om kennis te nemen van het humanisme en het humanistisch perspectief op de ontwikkeling van de Nederlandse samenleving. Het inhoudelijke belang daarvan is alleen maar groter geworden in deze tijd, waarin de voor onze samenleving kenmerkende en met het humanisme geassocieerde waarden als tolerantie en verantwoordelijkheid voor het eigen handelen steeds meer onder spanning zijn komen te staan.

Erkenning van Human levert, op grond van de tot in de grondwet vastgelegde verankering van het humanisme en de omvang van de stroming, een bestel op, dat de Nederlandse cultuur en samenleving aantoonbaar beter weerspiegelt dan het huidige. Een herkenbare, gemarkeerde positie in de pluriforme publieke omroep dient gegarandeerd te zijn.

Hedendaags humanisme

Het humanisme is een 'zachte' levensbeschouwing. Het heeft een heldere kern waaraan door de aanhang op een a-dogmatische en in hoge mate individuele wijze vorm wordt gegeven. Onder de aanhang van het humanisme, en zo ook van Human, bevinden zich zowel atheïsten als agnostici, maar eveneens mensen voor wie naast het humanisme ook religie een bron van inspiratie is die richting geeft aan hun leven.

Human ontleent zijn missie aan drie hoofdlijnen van de humanistische traditie.

Het humanisme is een levensbeschouwing op basis van menselijke vermogens. Mensen moeten het met dit leven en met deze wereld doen. Het seculiere, niet geïnstitutionaliseerde karakter van het humanisme kan in relatie tot andere levensbeschouwingen en religies als kenmerkend worden opgevat. Belangrijk is een kritische en zelfbewuste reflectie op dogmatische manieren van denken en op religieuze autoriteiten.

Kenmerkend is ook het streven naar rechtvaardigheid, het verzet tegen totalitaire en intolerante krachten, met een permanent pleidooi voor dialoog. De seculiere moraal van mensenrechten waaraan in het bijzonder gehecht wordt, was niet mogelijk geweest zonder besef van de waardigheid van ieder individu, van de essentiële waarde van vrijheid van meningsuiting, van gelijkheid en van de democratische rechtsstaat. Alle zijn voorwaarden voor vreedzame co-existentie.

Tot slot is er het streven naar een goed, mooi en zinvol persoonlijk leven. Naar levenskunst (*Ars Vitae*). Zelfbeschikking betekent niet alleen vrijheid, maar ook de vormgeving van een authentiek leven waarin een mens zich zelf ontwikkelt en ontplooit. Het gaat in de traditie van het humanisme om de veelzijdige ontplooiing van het individu en het ontwikkelen van menselijke vermogens.

Bildung

Vanuit deze drie hoofdlijnen ontwikkelt Human een visie, waarin uitingen via de publieke media bijdragen aan de revitalisering van een van de kernbegrippen uit de humanistische geschiedenis: *Bildung*.

Bildung is het proces van persoonlijkheidsvorming. Hoe wordt iemand een samenhangend persoon met een eigen kijk op de wereld en het eigen leven? Hoe ontwikkelt iemand zich tot een burger, die een actieve en consistente rol kan spelen in een dynamische samenleving?

Niet voor niets is in de Europese cultuur het Duitse woord *Bildung* ingeburgerd geraakt om het proces van vorming en socialisatie van het individu samen te vatten. Het raakte in Duitsland in zwang rond 1800 bij de inrichting van het seculiere onderwijs. De opvoeding tot een aan de samenleving deelnemend burger en het kweken van interesse voor lokale en mondiale vraagstukken werd in het onderwijs geïntegreerd.

Hoe met vrijheid om te gaan en tegelijkertijd jezelf te ontplooiën? Daartoe diende het aanleren van *Freiheitsfähigkeit*. Leerlingen moest geleerd worden er niet zo maar op los te leven. Ze moesten leren hoe hun leven te 'leiden'.

Bildung was het instrument om via het aanreiken van cognitieve kennis processen te begrijpen, om tot een adequaat persoonlijk wereldbeeld te komen en om te voorzien in de benodigde handelingsperspectieven.

Zo kon men opgevoed worden tot burgers die in staat waren de juiste mengvorm te vinden van saamhorigheid en zelfbeschikking, van discipline en vrijheid.

Actuele urgentie

Inmiddels is *Bildung* grotendeels buiten het onderwijs komen te staan. De actuele maatschappelijke ontwikkelingen als gevolg van individualisering, culturele en sociale veranderingen en de economische crisis maken hernieuwde aandacht voor *Bildung* echter urgent. Deze urgentie wordt vanuit humanistisch perspectief, maar zeker ook daarbuiten gevoeld.

Hoe we omgaan met onze eigen vrijheid en hoe we ons verhouden tot die van de ander is in onze multiculturele en globaliserende samenleving niet vanzelfsprekend meer. De met de individualisering samenhangende sociale en culturele veranderingen zijn daarnaast op scherp komen te staan door de economische crisis, de ontwikkeling van de arbeidsmarkt en de noodzaak tot vernieuwing van de verzorgingsstaat. Van het individu wordt in onze samenleving steeds meer gevraagd. Steeds meer komt het aan op zelfredzaamheid en wordt een beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid. Steeds meer is het aan de individuele burger om een vorm te vinden voor de rollen die hij in de samenleving moet vervullen. Tegelijkertijd is er in maatschappelijk opzicht de groeiende noodzaak om actief te participeren in de samenleving. Om verantwoordelijkheid te nemen voor anderen en voor de ontwikkeling van belangrijke delen van de publieke sector, die eerder vooral door de overheid werden verzorgd. Hoe rijmt de burger dit met elkaar? Waar vindt hij in onze, in belangrijke mate seculiere samenleving ankers en voorbeelden, die hem voorzien van perspectieven voor zijn oordelen en handelingen?

De urgentie om *Bildung* te revitaliseren wordt sterk gevoeld in het onderwijs. “Om je weg in de samenleving te vinden zijn vakken als geschiedenis, filosofie, cultuureducatie en economie onontbeerlijk,” stelde de voorzitter van de Onderwijsraad Geert ten Dam onlangs in NRC Handelsblad. “De samenleving heeft behoefte aan creativiteit, probleemoplossend vermogen en culturele en morele sensitiviteit.” Eerder pleitte de Teldersstichting in zijn rapport *De Derde Dimensie* in november 2012 voor een hernieuwde prominente plaats voor *Bildung* in het onderwijs.

Bildung en media

Van belang is het besef dat *Bildung* niet meer alleen een opvoedingsaangelegenheid is. Het is een *lifelong experience* met een cruciale verantwoordelijkheid voor media. In deze tijd, waarin mediagebruik na slapen en werken onze belangrijkste dagelijkse tijdsbesteding is, spelen media immers een dominante rol in de processen waardoor burgers vorm en zin geven aan hun leven.

Het komt vooral, en gezien de actuele urgentie in versterkte mate, op de publieke omroep neer om structureel aandacht te besteden aan vormen van eigentijdse *Bildung*. Dit vanuit zijn primaire doelstelling bij te dragen aan de cohesie van de samenleving.

Door de veranderingen in onze cultuur, samenleving en economie en door de proliferatie van media zijn van marktoverwegingen onafhankelijke gidsen belangrijker dan voorheen. Gidsen, die in nauw contact met hun publiek relevante informatie en belangrijke inzichten filteren uit de media-stroom en die tegelijkertijd een bijdrage leveren aan het proces van vorming en socialisering, waardoor burgers hun vermogen vergroten om niet alleen weerbaar en veerkrachtig vorm te geven aan hun eigen leven, maar ook actief te participeren in de samenleving.

'Humaniora'

Een hoofdtaak van de publieke omroep is om te voorzien in deze gidsen. Daarin ligt ook het belang van de onderscheidende bijdrage, die Human vanuit zijn levensbeschouwelijke humanistische opdracht en het daaraan gekoppelde *Bildungsideaal* aan de publieke omroep levert. Een ondubbelzinnige focus op de *Bildungsdimensie* van zijn programma's zal de kern van het profiel van Human uitmaken.

Human ziet daarbij zijn rol binnen de publieke omroep als een spreekwoordelijke 'faculteit voor geesteswetenschappen' of, zoals dat van oudsher heet en meer in overeenstemming met onze merknaam is, voor 'humaniora'.

Zonder drempels stellen wij in toegankelijke, verdiepende en vaak ook lichtvoetige programma's nieuws, informatie, kunst, kennis en inspiratie beschikbaar. Vanuit filosofische, psychologische of daarmee verwante benaderingen stelt Human alledaagse morele persoonlijke levensvragen en actuele maatschappelijke dilemma's aan de orde. Dat doet Human door programma's die kennis overdragen, die onderzoeken en die een beroep doen op het inlevings- en voorstellingsvermogen.

In deze fictieve faculteit gaat het niet om *lehren*. Human maakt vanzelfsprekend geen strikt educatieve programma's, geen onderwijsprogramma's of schooltv. Het gaat ons om *lernen*, om via kwaliteitsprogramma's de capaciteit van zelfinstructie van de kijker, luisteraar of internetter aan te spreken.

TOEGEVOEGDE WAARDE PROGRAMMA-AANBOD

Prioriteit

Een hoge prioriteit leggen we in de periode 2016-2020 bij kinderen in de leeftijd van 9 tot 13 jaar, tieners en jongvolwassenen. Programma's voor deze groepen zullen in belangrijke mate het profiel van Human bepalen. In vergelijking tot andere omroepen wil Human - vanzelfsprekend in overleg met de NPO - een relatief omvangrijk deel van zijn zendtijd en middelen hieraan besteden.

Waar het gaat om het oudere publiek, richt Human zich vooral op die groepen die geïdentificeerd zijn in de eerder aangehaalde onderzoeken naar de aard en omvang van de humanistische achterban.

Voor deze doelgroepen voorziet Human in de lacune bij de NPO van programmering vanuit seculier-humanistisch perspectief. Van wezenlijk belang vanuit de doelstelling van de publieke omroep is dat onze programma's ook toegankelijk en aantrekkelijk zijn voor andersdenkenden, die door ons aanbod kennis nemen van wat leeft onder het humanistische deel van onze samenleving. De ervaring leert dat ons aanbod in het bijzonder ook gevolgd en gewaardeerd wordt door vrijzinnige aanhangers van religies.

Actieve burgers

Een belangrijke groep voor Human is die van de actieve, geëngageerde burgers. Vanuit de netwerkstructuren van Human zijn zij intensief betrokken bij de organisatie, zowel bij het tot stand komen van de programma's als bij de op impact gerichte *outreach* daarvan. Vaak ook zijn zij de protagonisten van onze programma's.

Ook binnen deze groep zijn voor ons actieve, bij de samenleving betrokken jongvolwassenen van tussen de 18 en 30 jaar van belang. Minder dan oudere generaties zijn zij op de overheid georiënteerd. Onder hen bestaat veel meer idealisme dan vermoed, bijna als een *lifestyle*. Je inzetten voor de maatschappij hoort erbij. Het hoort, in een mengvorm van egoïsme en altruïsme, op je CV. Veel van deze jongvolwassenen zijn politiek geïnteresseerd zonder zich te interesseren voor partijpolitiek: het gaat hen om het oplossen van publieke problemen. Het is tegelijkertijd de groep die, veelal opgegroeid in een seculier milieu, op zoek is naar verdiepende levensbeschouwelijke oriëntaties om hun leven vorm te geven.

Door met jongere en oudere actieve burgers programma's te maken, die de inzet van deze groepen voor de samenleving en de daarbij behorende dilemma's tonen, hopen we niet alleen de mensen te bereiken die al actief participeren, maar ook anderen te inspireren.

Crossmediale piramide

De programmering van Human kent een crossmediale samenhang waarin ieder platform eigen rollen heeft. Daarbij is er altijd het bewustzijn dat in het komende decennium de verdere transitie naar *digital first* nog sterker dan nu grote gevolgen zal hebben voor het televisie- en radio-aanbod, zoals het eerder de muziekindustrie fundamenteel veranderde en zoals het op dit moment vooral de papieren media in hun voegen doet kraken. Het op orde hebben van - het jargon is noodgedwongen Engels - de *library* en de *outreach* van de

programma's en van *crowdsourcing* is de noodzakelijke voorwaarde om op deze, niet altijd te voorspellen overgang te kunnen inspelen.

In de hierop gerichte strategie is het videoaanbod van Human te zien als de aandachttrekkende top van de Human-piramide. Voor de tv-zenders en de daarmee verbonden internetkanalen van de NPO maakt Human relatief kortlopende series en eenmalige uitzendingen. Deze laatste zullen in de regel een bijdrage leveren aan de overkoepelende NPO-slots op het gebied van documentaire en onderzoeksjournalistiek.

Hiermee beoogt Human een verbijzondering en verdieping van de reguliere programmering van de netten te bewerkstelligen en daarmee ook de aandacht van andere media en publiek voor de zenders te versterken.

Het fundament van de piramide bestaat uit twee lagen die, in tegenstelling tot het tv-aanbod, op dagelijkse basis nieuwe programma's en informatie zullen bieden: audio-aanbod en het internet.

Voor de radiozenders en daarbij behorende internetkanalen zouden wij als prioriteit iedere werkdag een talkshow (met publiek) willen maken, die de videoprogrammering complementeert door vanuit actuele gebeurtenissen de inhoudelijke thema's van Human te onderzoeken.

Internet is vooral voor de jongere generaties die wij willen bereiken essentieel. Hun dagelijkse mediagebruik begint immers in toenemende mate bij internet, de transitie naar *digital first* is bij hen al ver gevorderd. Vooral van belang hierbij is onderzoek, in samenwerking met de NPO en anderen, naar hoe de ontwikkeling van mobiele telefonie instrumenten biedt om deze groep te bereiken en te binden.

De basis van het internetaanbod is een met de instrumenten van de NPO te ontwikkelen toegankelijke *library* voor onze video- en audioprogrammering. Behalve voor individueel gebruik door het publiek, is deze bibliotheek van belang als uitgangspunt voor de *outreach*-campagnes en verdere distributie rond onze programma's.

Internet en sociale media zijn daarnaast platforms voor *crowdsourcing* en verdere intensivering van de betrokkenheid van verenigingsleden en van het algemene publiek.

Specialisatie

Kennisoverdracht en onderzoek, beide gericht op vorming, daar gaat het Human om. Wij maken onderscheid tussen programma's waarbij het accent valt op journalistiek en die waarbij het primair gaat om narrativiteit, om 'kleine' verhalen die de kijker of luisteraar voorbeelden biedt waaraan hij eigen ervaringen en perspectieven kan spiegelen en waarin Human samen met zijn publiek antwoord zoekt op grote persoonlijke en maatschappelijke vragen.

We beperken ons tot vier, voor onze doelstellingen bij uitstek geschikte genres. Zij vormen de 'hoofdthema's' waaromheen we ook de hierna beschreven communities binnen en buiten de Vereniging organiseren:

- filosofische en verwante levensbeschouwelijke programma's
- onderzoeksjournalistiek
- documentaire
- drama

Waar in onze opvatting iedere omroep zich dient te specialiseren, beperkt Human zich tot deze genres en ziet hierin zijn toegevoegde waarde. Voor elk van deze vier genres geldt dat het door de huidige 2.42-omroep Human opgebouwde vakmanschap uitgangspunt is. Ze behoren ook tot de door de NPO vastgestelde programmatische speerpunten. De actuele relevantie voor de humanistische levensbeschouwing is bij de realisatie van ieder programma het ijkpunt.

Het programma-aanbod zal ontwikkeld worden door vier deelredacties. Zij zijn verantwoordelijk voor alle programma's en uitingen, die vallen onder het betreffende genre. Ze bestrijken alle beschikbare media en het aanbod voor alle leeftijdsgroepen.

Een centrale positie is weggelegd voor die van eindredacteur/commissioning editor, die leiding geeft aan de redactie. Een tweede centrale positie geldt de 'omtinker', in onze tweede landstaal, het Fries, zoiets als 'eraandenker'. Deze is verantwoordelijk voor de samenwerking met maatschappelijke instellingen in ons netwerk, de effectiviteit en integratie van *crowdsourcing* via de ledencommunities en het publiek daarbuiten, en de integratie van *outreach*-campagnes.

Filosofische en verwante levensbeschouwelijke programma's

In dit genre krijgt Human als fictieve 'faculteit voor geesteswetenschappen' van de publieke omroep het meest herkenbaar gestalte.

Op informatief niveau beogen we het vergroten van kennis van geesteswetenschappen bij het publiek als instrument voor oriëntatie op alledaagse persoonlijke en maatschappelijke vraagstukken. In meer onderzoekende programma's gaat het om opinievorming rond morele en ethische kwesties, die gevolg zijn van actuele ontwikkelingen op het terrein van wetenschap, politiek, cultuur en samenleving.

Opvallend is dat de filosofische, psychologische, gedragseconomische en verwante benaderingen van deze vraagstukken zich op dit moment in een brede populariteit mogen verheugen, maar dat bij de publieke omroep het filosofische deel alleen bij Human structureel aan bod komt. Dankzij programma's als *Dus ik Ben* en het kinderprogramma *Dus ik Ben Jr*, waarin levenskunst centraal staat, *Het Filosofisch Kwintet*, waarin vanuit de filosofie maatschappelijke ontwikkelingen geanalyseerd worden, en het radio-programma *OBA Live* beschikken wij inmiddels over een netwerk van aan Human verbonden Nederlandse en internationale 'publieksfilosofen', van relevante media en van universitaire centra, in het bijzonder de Universiteit voor Humanistiek, die inhoudelijk bijdragen aan de programma's. Ook werken zij mee aan het verhogen van bereik en impact. Dit netwerk vormt, samen met de reeds opgedane expertise, een belangrijk uitgangspunt voor de

programmering rond levenskunst en het filosofisch onderzoek naar hoe de kernwaarden van het humanisme onder spanning staan door ontwikkelingen in de samenleving.

De net zo belangrijke, en voor een breed publiek toegankelijke psychologie en gedragseconomie zijn slechts mondjesmaat aanwezig bij de publieke omroep. Zo ze er al zijn komen ze vooral aan bod in programma's die meer gericht zijn op weetjes dan op inzichten. Human ziet het als zijn taak om ook in deze leemte te gaan voorzien.

De programma's binnen dit genre verwoorden het meest expliciet onze missie als seculiere humanistische omroep. Ze maken Human niet alleen binnen de Nederlandse context onderscheidend. Vanuit andere Europese omroepen is er momenteel veel belangstelling voor onze ervaringen op dit vlak, vooral ook omdat we in staat zijn gebleken grote vragen zonder verlies aan diepgang lichtvoetig en speels vorm te geven. Voor de toekomst zoeken wij dan ook Europese samenwerking op dit gebied.

Nadrukkelijk wordt in het verlengde van de huidige praktijk rond *Dus ik Ben Jr.* en de ervaringen met de denktank van kinderen rond dit programma groot gewicht toegekend aan programma's over levenskunst en levensvragen met, van en voor kinderen, pubers en jongvolwassenen. Daartoe wordt intensief samengewerkt met educatieve sectoren vanwege hun expertise en het belang dat zij hechten aan audiovisuele content die ten dienste staat van het vernieuwen van het *Bildungs*onderwijs. Partners hierin zijn op dit moment het Humanistisch Vormingsonderwijs (HVO), het Centrum voor Kinderfilosofie en de Vereniging voor Bijzondere Scholen (VBS). Ook hier biedt de Universiteit voor Humanistiek inhoudelijke ondersteuning.

Ten bate van de ontwikkeling van programma's voor jongvolwassenen is, in samenwerking met Brandstof, de Nederlandse tak van Alain De Bottons' *School of Life*, een denktank van jongeren opgericht: Het Nieuwe Denken. Festivals als Lowlands, waar Brandstof de afgelopen jaren zeer succesvol aanwezig was met filosofische programma's, en andere publieksevenementen zijn zeer geschikt om deze groep te bereiken. Zij kunnen de arena zijn voor inspirerende programma's. Voor deze leeftijdsgroep ontwikkelt Human o.a. *Stand-Up Philosophy*, een programma waarin Comedytrain, de vereniging van de meest vooraanstaande *stand-up comedians* en spraakmakende 'publieksfilosofen' samenwerken.

Mimimaal één keer per jaar zullen we een met onze leden voorbereid festival organiseren, dat tevens de basis zal zijn voor een van de korte tv-series, voor live radioprogramma's en daarmee samenhangende internetprojecten. Een thema dat we de komende jaren zeker zullen behandelen, is hoe ontwikkelingen in technologie en wetenschap morrelen aan de 'grenzen van de mens'. Ooit maakte Wim Kayzer over dit thema zijn serie 'Beter dan God', nog steeds een referentiepunt als het gaat om spraakmakende televisie. In ons dagelijks leven gebeurt er momenteel op dit gebied zo veel, dat een even spraakmakende update, waarin vanuit het oogpunt van moraal en ethiek naar technologische en wetenschappelijke ontwikkelingen gekeken wordt, noodzakelijk is.

In onze dagelijkse radio-talkshow, rechtstreeks uitgezonden vanaf locatie, zal onder leiding van een spraakmakende presentator door middel van interviews, debat, commentaren en muziek gereflecteerd worden op actuele gebeurtenissen op het terrein van wetenschap, cultuur, politiek, moraal en filosofie. Het programma is met nadruk geen journalistenforum of

politiek forum. Gasten worden gerecruteerd uit de wereld van de filosofie, psychologie en overige humaniora. Contact met luisteraars wordt gezocht voor, tijdens en na de uitzending via sociale media. Ieder programma verwijst naar literatuur (primair of secundair), films en verwante websites waar meer informatie te vinden is over thema's die in het programma aan de orde komen.

Onderzoeksjournalistiek

Onderzoeksjournalistiek is als een klassiek gerecht, dat een klassieke bereiding nodig heeft. Kwaliteit en tijd zijn de hoofdingrediënten. De meestal veel te snel gemaakte onderzoeksjournalistieke programma's ontberen verdieping en zijn te veel uit op sensatie. Ontmaskeren is vaak het enige doel. Kwalitatief hoogstaande onderzoeksjournalistiek moet het vooral hebben van veelal tijdrovende fundamentele research.

Vanuit de waarden van het humanisme is onderzoek naar ontwikkelingen op het gebied van de democratie, de rechtsstaat, de verzorgingsstaat en mensenrechten van groot belang. In onze huidige samenleving staan ze permanent onder spanning. Diepgravende onderzoeksjournalistiek is een belangrijke methode ter ijkking van deze ontwikkelingen.

Grote uitdaging is het om in dit ijkproces feiten en beelden van elkaar te scheiden, vooral waar onjuiste beeldvorming onze kernwaarden dreigt aan te tasten. Zoals filosoof Peter Sloterdijk in 2013 schreef: "Het fundamentele onderscheid tussen ding en afbeelding vervaagt, sterker, er ontstaat collaboratie tussen ding en afbeelding."

Human concentreert zijn onderzoeksjournalistiek daarom op de rol van de media als een van de belangrijkste bronnen van informatie en zingeving. Als *Bildung* het instrument is om mensen weerbaar en veerkrachtig hun leven te laten leiden, dan is kennis van de werking van media op dit moment van het allergrootste belang.

Met het onderzoeksjournalistieke programma *Medialogica* heeft Human de afgelopen jaren geïnvesteerd in een spraakmakend programma, dat beoogt feiten van fictie te onderscheiden. Met de groei van de beeldcultuur zal het aantal geschikte onderwerpen voor een rubriek als deze, en dus ook het belang ervan, in de komende jaren alleen maar groter worden.

Onder de gezamenlijke noemer *Argos* werken Human en VPRO op alle platforms al intensief samen. Deze onderlinge uitwisseling van kennis en ervaring zullen we ook de komende jaren voortzetten.

In ontwikkeling is een *Medialogica*-variant voor en door jongeren in samenwerking met ervaren onderzoeksjournalisten. Hierin gaat het in het bijzonder om onderzoek naar de gevolgen van ontwikkelingen in de wereld van Facebook, Twitter, Instagram, Apps, Google, Apple e.d.

In zijn onderzoek zal Human naast traditionele werkmethode gebruiken van nieuwere technieken als *datamining* en *crowdsourcing*. In verschillende afleveringen van *Medialogica* zijn deze methoden reeds met succes toegepast. We zullen onze knowhow al experimenterend verder ontwikkelen, vooral door samenwerking met de aan ons gelieerde universitaire opleidingen.

Human leidt zijn onderzoeksjournalisten mede zelf op in samenwerking met de masteropleiding Research en Redactie van de UvA, de masteropleiding Publieksgeschiedenis van de UvA, de Nederlandse Film en Televisie Academie en de Universiteit voor Humanistiek.

Eveneens in samenwerking met deze instellingen en de met Human verbonden onderwijsorganisaties kunnen onze programma's de basis zijn van op scholen en academies te realiseren projecten rond media-educatie, een van de belangrijkste en meest urgente vormen voor eigentijdse *Bildung*.

Inmiddels zijn via de European Broadcasting Union (EBU) de eerste contacten gelegd voor samenwerking op het gebied van onderzoeksjournalistiek en medialogica. Doel is om door uitwisseling van lokaal gemaakte programma's met een verwante inhoud en methodiek de programmering van Europese omroepen te versterken. Een kwalitatief aanbod is zo mogelijk gegarandeerd, terwijl tegelijkertijd de gevolgen van de bezuinigingen worden opgevangen.

Documentaire

Human onderscheidt zich al meer dan dertig jaar met documentaires die, getuige de reacties van het publiek, de maatschappelijke impact, de hoeveelheid nationale en internationale prijzen en internationale aankopen, hoog gewaardeerd worden.

Human-documentaires brengen processen in kaart van hoe in het hedendaagse leven in Nederland mensen de onzekerheden van het bestaan weerbaar te lijf gaan en veerkrachtig vorm proberen te geven aan hun deelname aan de samenleving. In de meeste gevallen worden deze processen over een lange periode gevolgd. Zo kan er een verhaal worden verteld met een begin, midden en eind, dat daadwerkelijk inzicht biedt. Steeds wordt de ontwikkeling gevolgd van gewone Nederlanders, die in het dagelijks leven geconfronteerd worden met persoonlijke en maatschappelijke dilemma's. Het samengaan van levenskunst en maatschappelijke urgentie is in belangrijke mate onderscheidend voor het documentaire-aanbod van Human.

De protagonisten zijn in veel gevallen burgers die actief participeren in de samenleving en daarvoor het nodige moeten overwinnen. Gekozen wordt voor arena's waarin de kernwaarden van het humanisme, zoals zelfbeschikking, verantwoordelijkheid, tolerantie, empathie, rechtvaardigheid en levenskunst onder spanning staan. Nadruk ligt daarbij op vraagstukken rondom de rechtsstaat, de zorg, het onderwijs, mensenrechten e.d.

De afgelopen jaren heeft Human bij de ontwikkeling van zijn documentaires in belangrijke mate geprofiteerd van de kennis, die in het humanistische en daarmee verwante maatschappelijke netwerk voorhanden is. Een belangrijke partner hierbij is Humanitas, dat ons via zijn netwerk van duizenden vrijwilligers aan onmisbare grondstof heeft geholpen.

Hetzelfde geldt voor de geestelijk verzorgers van het Humanistisch Verbond in het leger, in de gevangenis, in tehuizen e.d. Zij brachten ons vaak in contact met hoofdpersonen en processen, waartoe we anders geen toegang hadden gekregen. De vertoningen, debatten en onderwijsprojecten die zij na uitzending organiseerden, zorgden voor een aantoonbare versterking van de maatschappelijke impact.

Met het vormen van communities wordt deze werkwijze uitgebreid naar bij het specifieke thema van de documentaire betrokken experts, maatschappelijke organisaties, beroepsopleidingen en andere educatieve instellingen. De investering hierin zorgt ervoor dat Human zich in dit genre verder profileert en specialiseert. In iedere uitgezonden documentaire zit altijd een nog betere. De kennis, expertise en de community, opgebouwd rond een bepaalde documentaire zijn in veel gevallen uitgangspunt voor een volgend thematisch verwant programma.

Door het onderhouden van het contact met de hoofdpersonen na uitzending blijven we op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen en kunnen we de documentaire, indien daar aanleiding toe is, actualiseren. Het levert een efficiënte omgang met middelen op, dat voor een interessanter programma zorgt dan de reguliere herhaling.

Uitzending van de documentaire is een keerpunt in het proces van de ontwikkeling van ieder programma. Gericht op het verdere bereik en het vergroten van impact is het volgen en modereren van sociale media rondom de uitzending van groot belang. Dat geldt op dit moment voor Facebook en vooral voor Twitter. De meeste documentaires van Human staan tijdens uitzending hoog en vaak ook boven aan de lijst van *trending topics*. Door dit nauwgezet te volgen ontstaan contacten die van nut kunnen zijn voor de verdere ontwikkeling van het programma.

Human werkt met een los-vaste kern van documentairemakers en onafhankelijke producenten. Aan iedere ervaren regisseur en producent wordt een jongere maker of producent gekoppeld. Zo'n los-vaste kern werkt op deze manier als een soort gilde. Hierbij wordt samengewerkt met de Nederlandse Film en Televisie Academie, de Hogeschool voor de Kunsten en de masteropleiding Redactie en Research van de UvA.

Vanuit deze samenwerking willen we programma's maken, die de doelgroep van jongvolwassenen vanuit het web naar de tv-zender leiden. Jonge regisseurs maken rond de Human-thema's korte filmpjes, die via onze en andere internetkanalen verspreid worden en die vervolgens met elkaar verbonden een bijzonder themaprogramma opleveren.

Het educatieve netwerk van Human is van groot belang bij het versterken van de documentaireprogrammering voor kinderen op Z@pp. Van daaruit zullen onderwerpen aangereikt worden en mogelijk ook de hoofdpersonen. Educatieve instellingen en media zullen bijdragen aan het bereik en de exploitatie van de documentaires door deze onderdeel te maken van lespakketten, boeken, mediatheken enz.

Sinds jaren werkt Human samen met internationale omroepen op het gebied van de documentaire. Met regelmaat worden Human-producties door hen aangekocht en investeren zij in de ontwikkeling van onze documentaires. Deze lijn van internationale co-productie willen wij de komende jaren uitbreiden en versterken.

Ook op het gebied van de documentaire werkt Human nauw samen met de VPRO. Human verzorgt hierin een onderscheidend aanbod. De samenwerking betreft in het bijzonder het delen van internationale contacten, het gebruik van nieuwe media en innovaties op het gebied van techniek en productie.

“Verhalen zijn in staat ons deelgenoot te maken van ervaringen die doorgaans, letterlijk en figuurlijk, ver van ons bed liggen. We raken betrokken bij de personages door met ze mee te leven, maar kunnen tegelijkertijd, belangeloos als we zijn, zonder vooringenomenheid naar hen kijken. En omdat er ook geen druk tot handelen is - het is immers maar een verhaal - kunnen we als toeschouwers de tijd nemen om te reflecteren op de omstandigheden en de emoties die worden opgeroepen. Verhalen appelleren tegelijkertijd aan onze empathie én aan onze distantie. Ze geven ons volop de gelegenheid onze morele percepties te 'oefenen'. Zo dragen verhalen bij aan het verwerven van inzicht en zelfkennis.”

Martha Nussbaum

Drama

Drama laat de meest heftige emoties en uiterste consequenties van menselijk handelen zien en beoogt door middel van identificatie de kijker zich te laten afvragen wat hij zou doen. Dat maakt het drama-aanbod in het kader van de opdracht van *Bildung* van groot belang. Human onderscheidt zich door zijn specialisatie in improvisatieprogramma's en korte films.

Improvisatie

Human levert de publieke omroep uniek aanbod door voort te borduren op de kennis van het fenomeen improvisatie, zoals we die opgedaan hebben bij het programma *De Vloer Op* en *De Vloer Op Jr.* Al improviserend voor een theaterpubliek nemen acteurs - van Pierre Bokma tot het kleine talent van 11 jaar oud - het tegen elkaar op. Onvoorbereid betreden ze de speelvloer en worden ze geconfronteerd met een lastig dilemma in de persoonlijke verhouding tussen twee of drie mensen. Hoe redden zij zich hieruit? Wanneer is de leugen te verkiezen boven de waarheid? Welke morele grenzen zijn ze bereid te overschrijden? Zullen ze breken of volharden?

Het zijn vaak hilarische scènes vol vindingrijkheid waarin het menselijk tekort soms pijnlijk zichtbaar wordt. Improvisatie nodigt het publiek uit om mee te denken: Wat zou ik doen? Maar het laat ook ruimte voor reflectie, voor plaatsvervangende schaamte, voor compassie. *De Vloer Op* legt niet uit, het laat in het spel van de acteurs zien hoe gemakkelijk de moraal vloeibaar wordt in de weerbarstige werkelijkheid van een relatie.

De Vloer Op en *De Vloer Op Jr.* zijn altijd meer dan een televisieprogramma geweest. In de jaren dat het programma bestaat, heeft het een eigen publiek aan zich gebonden van vooral jonge mensen, die elkaar onder meer bij de opnames ontmoeten. Zij worden nadrukkelijk uitgenodigd om actief te participeren door scènes voor te stellen, die zij aan hun eigen werkelijkheid ontlenuen.

De Vloer Op Jr. wordt zowel via het Humanistisch Vormingsonderwijs (HVO) als daarbuiten veelvuldig gebruikt om leerlingen en studenten gevoelig te maken voor de complexiteit van veel maatschappelijke en menselijke problemen. Vanzelfsprekend hopen wij deze samenwerking in een nieuwe concessieperiode voort te zetten en te intensiveren.

Korte films

“Het komt er in verhalen vooral op aan,” hield filosoof Gerard de Vries ons voor, “als in het (morele) dilemma waarvoor de hoofdpersonen zijn gesteld, de enige juiste oplossing ontbreekt en toch gekozen moet worden.”

Voor wie het zonder god moet doen en voor zijn oordeelvorming op zichzelf is aangewezen wil Human door middel van een korte reeks losse drama's, geïnspireerd op de huidige serie *Duivelse Dilemma's*, een proeftuin zijn.

In een bestek van maximaal veertig minuten stellen filmmakers van naam hun personages voor een keuze tussen kwaden. Eén juiste oplossing ontbreekt. De films ontlenen hun thema's aan de actualiteit. De makers paren vakmanschap aan een eigen stijl en een oorspronkelijke visie op de werkelijkheid. Zij ontwikkelen hun films in een open samenspraak met elkaar en met 'meedenkers', filosofen en anderen die op hoog niveau nadenken en publiceren over de dilemma's van deze tijd.

De reeks heeft een herkenbaar profiel, dat impact en programmeerbaarheid versterkt. Het is ingebed in een community van makers en denkers, die gemeen hebben dat ze met hun werk iets willen teweegbrengen.

Met deze films beoogt Human discussies te veroorzaken door actuele maatschappelijke thema's te vertalen in persoonlijke dilemma's, vaak vanuit een bijzondere invalshoek. Rond de films worden in het land bijeenkomsten georganiseerd met (ervarings-)deskundigen, bestuurders en denkers. Wij werken hierin samen met mediapartners als *Trouw* en *Filosofie Magazine*. Bij alle films schrijven prominente denkers filosofische essays.

De films worden gebruikt op middelbare scholen en universiteiten om reflectie te entameren. Door humanistische geestelijk verzorgers in de gevangenis is een programma ontwikkeld, waarin verschillende afleveringen uit de reeks *Duivelse Dilemma's* de opmaat zijn voor kringgesprekken met gedetineerden.

Net als bij onderzoeksjournalistiek/medialogica zijn er besprekingen met de EBU om rond het format van *Duivelse Dilemma's* te komen tot Europese samenwerking, met uitwisseling van verwante programma's als gedroomd resultaat.

Niet alleen

Zoals hierboven beschreven realiseert Human de ontwikkeling en impact van zijn programmering niet alleen. De omroep ziet zichzelf niet als bolwerk, maar als netwerk. Kernpunt van het programmatische beleid is dat iedere uitzending onderdeel is van een proces. Uitzending is mede het resultaat van het delen van kennis en ervaring vanuit onze

achterban en het publiek. Uitzending is ook het begin van een traject, dat in samenwerking met het netwerk rond Human gericht is op vergroten van bereik en invloed.

Met behoud van journalistieke onafhankelijkheid wordt structureel samengewerkt met verwante maatschappelijke instellingen en media. Binnen de Vereniging worden communities rondom de vier hoofdthema's/genres ingericht. Ook expertise van buiten de Vereniging zal op gerichte wijze geïntegreerd worden.

Interactieve nieuwsbrieven zullen als labs het belangrijkste instrument zijn voor de binding en permanente aandacht van communities rond de hoofdthema's/genres.

Aan de Algemene Ledenvergaderingen verbonden festivals en andere, kleinschaliger evenementen zullen het tweede instrument zijn om de leden van de communities te betrekken bij de ontwikkeling van de programmering.

Naast deze meer algemene 'horizontale' communities zal er ook sprake zijn van 'verticale' groepen. Kleinere gespecialiseerde groepen van spraakmakende filosofen, rechtsdeskundigen en experts uit andere sectoren, die beschikken over de kennis, die van belang is voor de specifieke onderwerpen. Andere voorbeelden van 'verticale' communities zijn de denktank van kinderen, zoals nu rond het huidige *Dus ik Ben Jr.*, en die van jongvolwassenen onder de titel *Het Nieuwe Denken*.

Voor de op impact gerichte *outreach* van onze programmering is vooral de samenwerking met maatschappelijke en educatieve organisaties van belang. Via de door de NPO vastgestelde internetmogelijkheden en de eerder genoemde *library* op internet kunnen zij op basis van een met Human ontwikkeld plan beschikken over de programma's, mits voldaan wordt aan de betreffende regelgeving.

Indien er sprake is van een te financieren project, dat buiten het kader van publiciteit en impact rondom uitzending valt, berust de financiële verantwoordelijkheid voor de kosten voor het 'tweede gebruik' van onze programma's vanzelfsprekend bij de samenwerkende partijen. Uiteraard ook hier volgens de geldende regelgeving. Het zal zo nooit ten koste gaan van de middelen voor het aanbod voor de zenders en netten van de publieke omroep, maar juist vanuit exploitatie een positieve bijdrage hieraan leveren.

Samenwerking met de VPRO

Samenwerking met de VPRO is in programmatisch opzicht van groot belang voor Human. De afgelopen jaren is een hechte band ontstaan. Het meerjarenplan van de VPRO en de 2.42-omroep Human ging uit van het idee dat Human de komende jaren een imprint van de VPRO zou zijn. Daar is een streep doorheen gehaald.

Als aspirant-omroep willen wij de huidige, veelbelovende samenwerking op een nieuwe manier vormgeven en uitbouwen. Op genre-niveau betreft het vooral onderzoeksjournalistiek en documentaires.

Wanneer inhoudelijke doelstellingen overeenkomen en de wederzijdse expertise aanvullend is, zullen we bijzondere projecten entameren. Een voorbode hiervan uit 2013 is de reeks *Licht op het Noorden*, waarin de expertise van de VPRO op het gebied van reisjournalistiek

succesvol gecombineerd werd met Humans filosofische kennis en invalshoeken. Ook op het gebied van radio en internet wordt intensief samengewerkt, zowel op inhoudelijk gebied als op het gebied van uitwisselen van specialistische redacteurs.

Samenwerking met de NPO en andere omroepen

Human committeert zich aan de doelstellingen van de NPO en zal vanuit zijn genres een toegevoegde waarde zijn voor de betreffende slots op de verschillende zenders en netten. In samenwerking met de NPO zal zo efficiënt mogelijk gebruik worden gemaakt van de beschikbare internetmogelijkheden. Gegevens en ervaringen met betrekking tot de wijze waarop wij leden en doelgroepen trachten te binden zullen gedeeld worden.

Samen met de NTR maakte Human in 2013 de reeks *De Magie van Kunst* waarin onze levensbeschouwelijke uitgangspunten en de taken op het gebied van kunst en cultuur van de NTR elkaar kruisten. Met verschillende omroepen delen wij slots op radio en tv. Dit levert een versterking op van onze programmering en het bereik daarvan dat we graag willen voortzetten.

DE VERENIGING

De Vereniging Investeer in Human voert op dit moment een ledencampagne, die in belangrijke mate wordt gedragen door humanistische organisaties, verwante maatschappelijke instellingen en mediapartners. Het belang van de vertegenwoordiging van de humanistische stroming in de publieke omroep en dat van de toegevoegde waarde voor het aanbod van de publieke omroep, die gehecht werd aan de huidige programma's van Human, zijn dragers van de campagne

Trechter

Wij zien de Vereniging als de basis voor een media-organisatie die haar kracht ontleent aan de wijze waarop de inbreng van de leden, de expertise van samenwerkende maatschappelijke en levensbeschouwelijke instellingen, en het talent en vakmanschap van programmamedewerkers als in een trechter samenkomen en voor inhoudelijke meerwaarde zorgen.

De organisatie en activiteiten van de Vereniging leveren bij uitstek de instrumenten om in plaats van een bolwerk daadwerkelijk een netwerk te zijn, dat in een coöperatief verband zijn leden, verwante instellingen en de stroming die het vertegenwoordigt op eigentijdse wijze organiseert en aantoonbaar representeert. Veeleer dan een mediaorganisatie wil Human een mediabeweging zijn, die op haar beurt deel uitmaakt van een bredere levensbeschouwelijke en maatschappelijke beweging.

Vanzelfsprekend spelen de in de verenigingsstatuten vastgelegde formele structuren en bevoegdheden een belangrijke rol bij het garanderen van representatie en van verantwoord bestuur, o.a. door middel van het primaat van de Algemene Ledenvergadering en de door de leden benoemde toezichthouders en programmaraadsleden.

Daadwerkelijk democratische representatie geschiedt echter niet alleen door vergaderingen en verkiezingen. Een even groot belang hechten wij aan de wijze waarop ook op ander niveau inhoudelijke inbreng gestalte krijgt.

Dwarsverbanden

Onze Vereniging heet niet voor niets Investeer in Human. Wij vragen leden ook actief te participeren door middel van het delen van hun kennis en ervaring. Kenmerkend is dat leden kunnen aangeven aan welk genre of thema zij met hun lidmaatschapsgeld en kennis willen bijdragen. Op deze wijze ontstaan binnen de Vereniging de eerder genoemde 'horizontale' communities, die programmamakers ondersteunen en adviseren. Tijdens de nu lopende ledenwerving is al een begin gemaakt met de vorming van deze communities.

De Vereniging zal deze *crowdsourcing* faciliteren door middel van bijeenkomsten, sociale media en thematische internetlabs, naar voorbeeld van het Amerikaanse Nieman Journalism Lab.

Het dwarsverband tussen de verschillende communities wordt gevormd door de website van de Vereniging en de daarmee samenhangende wekelijkse nieuwsbrief. Een maandelijks online magazine zal fungeren als onze radio- en tv-gids, waarbij het accent niet zozeer zal liggen op komende programma's, maar op al uitgezonden programma's, die via

uitzendinggemist.nl bekeken kunnen worden. In het magazine wordt voor verdiepende achtergrondinformatie gezorgd.

Een belangrijke rol voor de cohesie van de Vereniging zal zijn weggelegd voor minstens drie overkoepelende festivals per jaar, die ook door middel van streaming gevolgd kunnen worden. Deze festivals worden georganiseerd in samenhang met de in de statuten vastgelegde Algemene Ledenvergaderingen.

Op de festivals voeren experts vanuit hoofdthema's van Human het woord over vraagstukken op het gebied van levenskunst, de inrichting van de samenleving en de morele en ethische consequenties van ontwikkelingen op het gebied van wetenschap, kunst en politiek en economie. Kunstenaars voegen daar hun presentaties aan toe. Op basis hiervan beraadslagen de deelnemers aan het festival met elkaar en met programmamakers over de ontwikkeling van de programmering. Onderdelen van deze festivals zullen ook tot tv-programma's bewerkt worden.

Een geslaagd experiment voor een dergelijk festival deed Human in 2013 met zijn partnerorganisaties Brandstof en Filosofie Magazine tijdens het festival *Life!* Negenhonderd bezoekers, vooral jongvolwassenen, debatteerden in de Amsterdamse Beurs van Berlage naar aanleiding van betogen van vooraanstaande nationale en internationale denkers. Zij boden vanuit filosofische inzichten oriëntaties voor hoe de levenskunst van alledag te ontwikkelen is in tijden van crisis.

Een vervolgsperiment is de *G8 van de Filosofie*, die in april 2014 plaatsvindt. Acht vooraanstaande internationale, in een peiling door achtduizend van onze leden geselecteerde, 'publieksfilosofen' zullen zich vanuit internationaal perspectief met het publiek beraden over hedendaagse kwesties die in de Nederlandse cultuur en samenleving spelen.

Op basis van de ervaringen met *Life!* en de *G8* zullen we het concept voor deze festivals in samenhang met ledenvergaderingen verder ontwikkelen.

Deliberatieve democratie

Het uitgangspunt van *Bildung* speelt zo ook een belangrijke rol bij de ontwikkeling van de Vereniging om investering van kennis en ervaring door leden te realiseren. Wij sluiten bij de inrichting van de Vereniging aan bij het concept van *deliberatieve democratie*, waarbij collectieve beraadslaging en het streven naar consensus centraal staan. Deelnemers aan ledenbijeenkomsten formuleren aan de hand van informatie door experts en van gezamenlijke argumentatie concrete richtlijnen voor levensbeschouwelijke en maatschappelijke uitdagingen. Dit proces van beraadslagingen beoogt deelnemers competentier te maken en tot verfijndere oordelen te brengen dan die van de doorsnee vergaderingen of panels.

Tijdens de festivals annex Ledenvergaderingen zal dit participatieproces culminereren. Naar voorbeeld van het Vlaamse burgerinitiatief G1000 zullen ter voorbereiding van deze bijeenkomsten internetvergaderingen van een uur worden gehouden, waaraan per vergadering maximaal duizend leden kunnen deelnemen. Zij reageren op voorstellen en leveren ideeën voor de inhoud en opzet van de festivals en de Ledenvergaderingen. Om de diversiteit zo groot mogelijk te laten zijn zal deelname aan deze vergaderingen en festivals

gerealiseerd worden door een afgewogen mix te hanteren van actieve aanmelding door leden en van loting onder leden.

Behalve de festivals zullen ook de Ledenvergaderingen via internet gestreamd worden. Leden die zich van tevoren hebben aangemeld en niet fysiek aanwezig kunnen zijn, worden zo in staat gesteld deel te nemen aan het verloop van de vergadering en de stemmingen.

Kinderen

De *Bildungs*-activiteiten van de Vereniging strekken zich ook uit naar de kinderen van de leden. Programmering voor kinderen is immers een van de prioriteiten van de Vereniging. In samenwerking met educatieve instellingen als het Humanistisch Vormingsonderwijs en de Vereniging voor Bijzondere Scholen zullen we de vorm vaststellen hoe de Vereniging ook hen via internet en bijeenkomsten kan betrekken bij de ontwikkeling van programma's en beleid. Een eerste aanzet is hiermee gemaakt rondom Humans huidige programmering voor kinderen, *Dus ik Ben Jr.* en *De Vloer Op Jr.*

Door ons als omroepvereniging zo te organiseren hopen wij ook op dit niveau op innovatieve wijze een toegevoegde waarde voor de publieke omroep te zijn.

DE ORGANISATIE

Human en VPRO

De structuur en organisatie van Human worden bepaald door de voortzetting van samenwerking met de VPRO. Deze houdt in dat alle productioneel-organisatorische en administratieve diensten ondergebracht zijn bij de VPRO. Human is daarbij verantwoordelijk voor de inhoud van de programmering. Een gedeelde verantwoordelijkheid is het op efficiënte wijze onderhouden van het onderlinge contact, zodat middelen en inhoud op doelmatige wijze bij elkaar komen. De samenwerking met de VPRO wordt vastgelegd in een gezamenlijk opgesteld Service Level Agreement en een bijbehorende Dienstencatalogus.

Op basis van deze uitgangspunten hebben de Vereniging Investeer in Human en de VPRO een op de mediawettelijke bepalingen geënte intentieverklaring ondertekend, die opgenomen is in de bijlagen van dit plan.

De intentieverklaring impliceert mede dat de financiële administratie van Human en de daarmee samenhangende verantwoordelijkheden onder het beheer van de VPRO vallen. In onderling overleg zal een aparte jaarbegroting worden opgesteld, die recht doet aan het door Human opgestelde inhoudelijke jaarplan. Op identieke wijze, als verwoord in de eveneens in de bijlagen beschreven, financiële processen van de VPRO zal de financiële gang van zaken rond de omroepactiviteiten van Human geregeld worden. De VPRO zal ook de administratie voeren voor de verenigingsactiviteiten van Human. Er vindt jaarlijks een aparte accountantscontrole plaats op de wijze waarop de Human ten dienste staande middelen door de VPRO zijn beheerd.

De samenwerking met de VPRO staat er borg voor dat de inkomsten uit de rijksbijdrage, de contributies, verenigingsactiviteiten, exploitatie van programma's en overige nevenactiviteiten doelmatig besteed worden en ten goede zullen komen aan de ontwikkeling van de publieke omroep en van de Vereniging als deel van de publieke omroep.

De contributies zullen er daarbij voor zorgen dat de Vereniging op 31 december 2015 beschikt over een positief eigen vermogen.

De VPRO blijft Human vertegenwoordigen in de organen van de NPO.

Human zal kantoor houden in de Villa VPRO te Hilversum. Daarnaast zal Human in Amsterdam een bureau hebben in het gebouw van het Humanistisch Verbond en de Humanistische Alliantie om zo ook in de dagelijkse praktijk deel van het ondersteunende netwerk te zijn.

Structuur Human

Het Bestuur van Human is ingericht volgens het *one tier*-model, waarbij scheiding wordt aangebracht tussen door de Algemene Ledenraad benoemde onbezoldigde toezichthouders en de door de toezichthouders mede op advies van de Programmaraad benoemde hoofdredacteur/dagelijks bestuurder, die een vast dienstverband met Human heeft.

De toezichthouders controleren het beleid van de hoofdredacteur/dagelijks bestuurder en de uitwerking van de samenwerking met de VPRO. Men onderhoudt daartoe contact met de Raad van Toezicht van de VPRO. Zij bewaken de naleving van de verenigingsstatuten, zien

toe op de juiste aanwending van middelen van de Vereniging en de realisatie van de inhoudelijke doelstellingen.

De hoofdredacteur/dagelijks bestuurder is - vergelijkbaar met bijvoorbeeld de rector magnificus van de Universiteit voor Humanistiek - een *primus inter pares*. Hij komt voort uit de brede gelederen van programmamakers van Human en wordt aangesteld voor een periode van maximaal vijf jaar. Daarna keert hij, indien gewenst, terug naar zijn oorspronkelijke taken. De afstand tussen beleid en uitvoering wordt op deze wijze gereduceerd, terwijl tegelijkertijd continuïteit en innovatie in evenwicht kunnen worden gehouden.

In samenwerking met de Programmaraad stelt de hoofdredacteur/dagelijks bestuurder het ontwerp op voor het inhoudelijke meerjaren beleidsplan en de daaruit voortkomende jaarplannen. De Programmaraad is een commissie die, samengesteld door het Bestuur vanuit de verschillende geledingen van de Vereniging, het Bestuur adviseert over de koers van de gerealiseerde en te realiseren programmering.

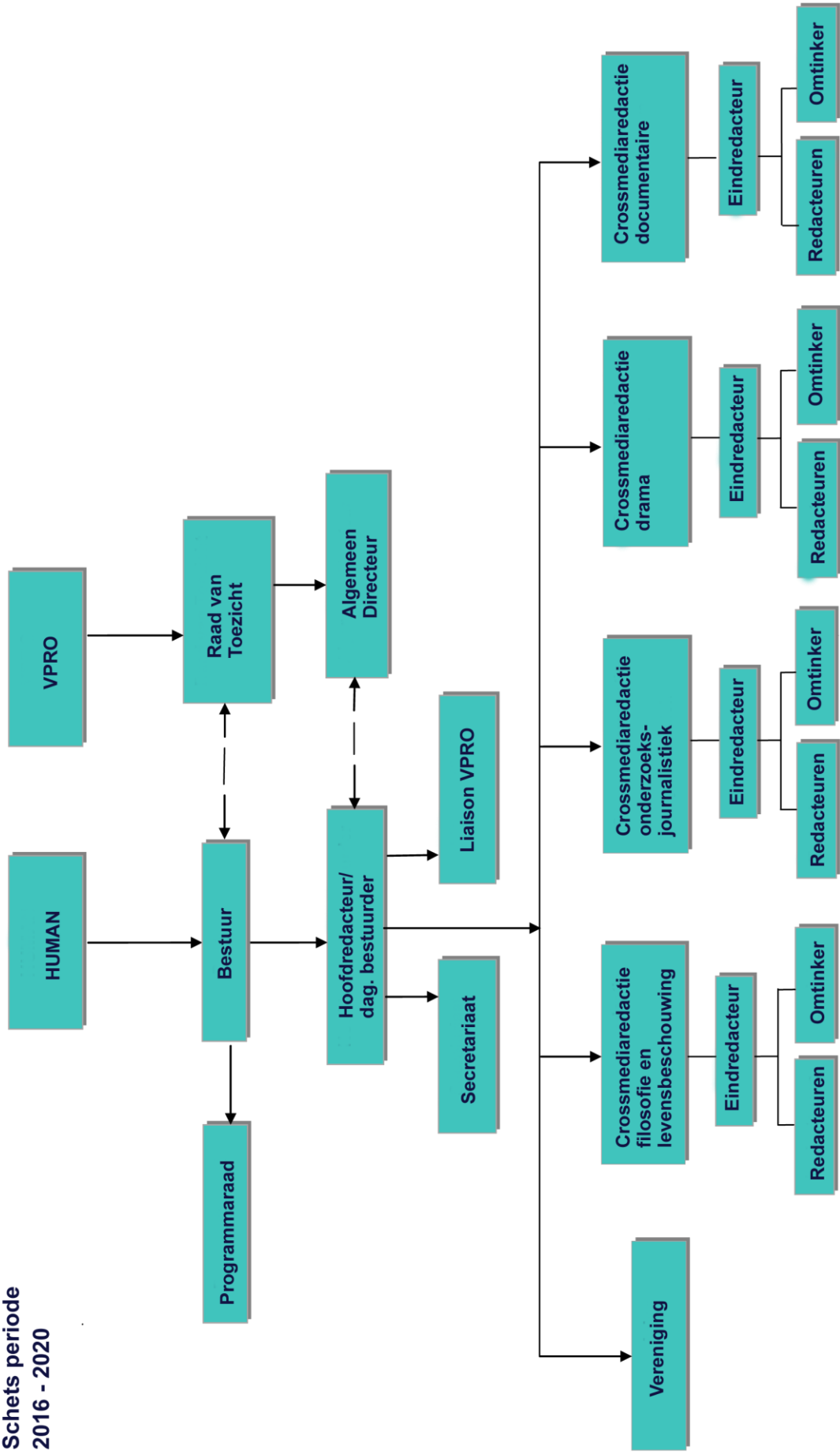
De hoofdredacteur is verantwoordelijk voor het redactionele proces en geeft dagelijks leiding aan de eindredacteurs van de vier deelredacties. De deelredacties zijn klein, flexibel en werken crossmediaal. Vanuit een eerste schil werken zij samen met een tweede schil van programmamakers, die op projectbasis hun bijdrage leveren. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van programmamakers van de VPRO, die bij Human-redacties gedetacheerd worden. Iedere redactie voert een actief stagebeleid en kent werkervaringsplaatsen voor jonge programmamakers. Iedere redactie kent daartoe een structureel samenwerkingsverband met vakopleidingen.

De hoofdredacteur van Human en de algemeen directeur van de VPRO onderhouden op regelmatige basis contact met elkaar ter voorbereiding en evaluatie van de gezamenlijke werkzaamheden.

Een redactiestatuut beschrijft de rechten en plichten van de hoofdredactie, de redacties en individuele redacteurs. Op dit moment is het redactiestatuut van Human deel van de delegatieovereenkomst met het HV als zendend genootschap. Per 31 december 2015 zal dit vervallen en vervangen worden door een op Human toegespitste versie van het programmastatuut van de VPRO.

De hoofdredacteur is daarnaast verantwoordelijk voor de inhoudelijke activiteiten en de ontwikkeling van de Vereniging. Ook ten aanzien van de Vereniging neemt de VPRO de productionele en administratieve taken op zich.

Door de hoofdredactie van Human en de directie van de VPRO wordt een liaison aangesteld, die (in deeltijd) verantwoordelijk is voor de samenhang op alle gebied tussen de redactie van Human en de ondersteunende diensten van de VPRO.

Mediawet, regelgeving, richtlijnen, gedragscodes

Human is bekend met de regels en richtlijnen van de Mediawet en van het Commissariaat voor de Media, met de gedragscodes van de NPO en met de Richtlijnen van de Code Goed Bestuur en Integriteit Publieke Omroep, en zal deze, zoals het ook als 2.42-omroep steeds heeft gedaan, zo goed mogelijk naleven en toepassen.

De bestuurlijke structuur voldoet aan Richtlijn 1 van de Code Goed Bestuur. In de statuten zijn de gang van zaken, taken en bevoegdheden op de noodzakelijke gebieden vastgelegd.

Op de website worden de nevenfuncties van de toezichthouders en de hoofdredacteur/dagelijks bestuurder gepubliceerd. De beloning van de hoofdredacteur/dagelijks bestuurder wordt eveneens openbaar gemaakt. De toezichthouders zijn onbezoldigd.

Via het geautomatiseerde systeem van de VPRO worden ook de financiële belangen, de geschenken en de nevenfuncties van medewerkers geregistreerd. Eveneens in samenwerking met de VPRO wordt een compliance officer aangesteld, die tevens voor Human de naleving van de Richtlijnen Goed Bestuur en Integriteit beoordeelt.

Ter waarborging van zijn journalistieke onafhankelijkheid zal Human in ieder contract de volledige zeggenschap over de inhoud van de programma's bij Human leggen en inmenging van derden bij de uiteindelijke redactionele samenstelling van het programma uitsluiten.

Human volgt de richtlijnen omtrent sponsoring e.d. en zal hierbij geen bijdragen ontvangen, waaraan redactionele inmenging is gekoppeld.

Amsterdam, 28 januari 2014